

М. М. Мальський

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук, асистент
кафедри теорії та філософії права

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В РАМКАХ ЄС

© Мальський М. М., 2016

Стаття присвячена аналізу способів визнання і виконання рішень іноземних судів, винесених у країнах-членах ЄС, згідно із нормативним регулюванням ЄС. Зокрема, досліджуються інструменти виконання рішень іноземних судів у цивільних і комерційних справах. Виявлено окремі способи виконання судових рішень у справах, де відсутній чи наявний спір, а також у справах за малими позовами.

Ключові слова: визнання і виконання рішень іноземних судів, ЄС, Європейський виконавчий наказ, Європейський наказ на оплату, Європейська процедура щодо малих позовів, Регламент Брюссель I (змінений).

М. М. Мальський

ИСПОЛНЕНИЕ РЕШЕНИЙ ИНОСТРАННЫХ СУДОВ В РАМКАХ ЕС

Статья посвящена анализу способов признания и исполнения решений иностранных судов, вынесенных в странах ЕС, согласно нормативному регулированию ЕС. В частности, исследуются инструменты исполнения решений иностранных судов в гражданских и коммерческих делах. Выявлены отдельные способы исполнения судебных решений по делам, где отсутствует или имеется спор, а также по делам за малыми исками.

Ключевые слова: признание и исполнение решений иностранных судов, ЕС, Европейский исполнительный приказ, Европейский приказ об оплате, Европейская процедура относительно малых исков, Регламент Брюссель I (измененный).

М. М. Malskyy

ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGEMENTS WITHIN EU

The article is devoted to the analysis of the means of recognition and enforcement of foreign judgments, made in the EU, under the normative regulation of EU. In particular, the instruments of enforcement of judgments in civil and commercial cases are investigated. There are distinguished separate means of enforcement of judgments in the cases with or without dispute, as well as in small claims cases.

Key words: recognition and enforcement of foreign judgments, EU, European Enforcement Order, European Order for Payment, European Small Claims Procedure, Regulation Brussels I (recast).

Постановка проблеми. Як відомо, Україна задекларувала свій намір інтеграції з ЄС аж до повного членства. Зокрема, Угода про асоціацію, особливу увагу в якій присвячено гармонізації законодавства, є черговим кроком у цьому напрямку. Тому виникає потреба дослідити нормативне регулювання в ЄС, а в цьому випадку проаналізувати процедури визнання і виконання іноземних судових рішень, винесених в країнах ЄС.

Аналіз дослідження проблеми. Питання визнання і виконання іноземних судових рішень за законодавством ЄС привертають увагу чималого числа науковців. Так, Кіселичник В. та Київець О. досліджували особливості законодавства ЄС щодо порядку визначення юрисдикції у контексті процесів гармонізації колізійного права держав-членів ЄС [1]. Цірат Г. досліджував етапи розвитку підходів регулювання процедур визнання та виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах у рамках ЄС [2]. Козелецька М. досліджувала правову природу інституту визнання і виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах в ЄС [3].

Метою дослідження є з'ясування способів визнання і виконання рішень іноземних судів, винесених країнами-членами ЄС згідно із нормативним регулюванням ЄС та дослідження наявних інструментів.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання визнання і виконання іноземних судових рішень, винесених в країнах ЄС, зазнало чималого розвитку на шляху до максимального спрощення вказаних процедур, а відтак дедалі ефективніше забезпечує так званий вільний рух судових рішень (free movement of judgments).

Аналізуючи чинне правове забезпечення процедур визнання і виконання іноземних судових рішень в рамках ЄС можна виділити такі категорії справ, яким присвячено окреме регулювання на рівні ЄС: цивільні і комерційні справи, справи з питань шлюбних відносин, батьківства, спадкування та правонаступництва, справи щодо банкрутства і ліквідації неплатоспроможних компаній та ін. У цій статті увагу зосереджено на виконанні рішень у цивільних і комерційних справах.

Виконання рішень у вказаній категорії справ залежно від наявності спору і суми стягнення може здійснюватися різними способами. Так, при відсутності спору можна скористатись такими інструментами виконання як: Європейський виконавчий наказ, Європейський наказ на оплату та Європейська процедура щодо малих позовів. Європейською процедурою щодо малих позовів можна скористатись і при наявності спору. Однак найбільший обсяг справ, де наявний спір, припадає на застосування інструменту виконання згідно із Регламентом Брюссель I (змінений).

Залежно від суми спору можна застосовувати або Європейську процедуру щодо малих позовів – коли сума стягнення не перевищує 5000 євро, або ж Регламент Брюссель I (змінений) – без прив'язки до суми.

Проаналізуємо згадані інструменти детальніше.

Європейський виконавчий наказ (European Enforcement Order)

Правовою основою для вказаного інституту є Регламент № 805/2004 Європейського Парламенту та Ради від 21.04.2004 про створення Європейського виконавчого наказу у справах, де відсутній спір [4].

Європейський виконавчий наказ (далі – **ЄВН**) застосовується у випадках, коли необхідно виконати судові рішення, мирову угоду, затверджену судом, або так званий автентичний інструмент¹, за умови відсутності спору. ЄВН, який ще називають Європейським судовим паспортом, це сертифікат стандартної форми, який додається до судового рішення чи іншого вказаного документу, які необхідно виконати. Сертифікат видає суд, що розглядав справу. Отриманий сертифікат стягувач може направити разом із копією судового рішення і його перекладом безпосередньо до органів примусового виконання будь-якої країни ЄС (крім Данії), де передбачається виконання.

ЄВН можна отримати за таких умов:

- Предметом справи є виплата конкретної грошової суми, строк якої настав,

¹Автентичний інструмент (authentic instrument) – це документ, яким засвідчено правову дію чи факт, і чия автентичність завірена органом публічної влади.

- Щодо предмету справи відсутній спір,
- Предмет справи є цивільним чи комерційним,
- Предмет справи не стосується спорів щодо виплати доходів, мита чи адміністративних спорів, а також відповідальності держави за дії чи бездіяльність органів державної влади (публічне право),
- Предмет справи не стосується статусу чи правоздатності фізичних осіб, прав на майно, похідних від шлюбу, спадку чи правонаступництва,
- Предмет справи не стосується банкрутства, чи ліквідації неплатоспроможних компаній чи інших юридичних осіб, юридичних утворень та аналогічних процедур,
- Предмет справи не стосується соціального забезпечення,
- Предмет справи не стосується арбітражу [с. 13, 5].

Таким чином, процедура визнання іноземного судового рішення у такій категорії справ, не вимагається (ст. 5 Регламенту 805/2004). Відмовити у виконанні ЄВН можуть у виключному випадку, коли він суперечить судовому рішенню, винесеному раніше з того самого предмету і між тими самими сторонами.

Європейський наказ на оплату (European Payment Order)

Вказаний інститут запроваджено Регламентом № 1896/2006 про Європейський наказ на оплату [6]. Подібно до ЄВН, Європейський наказ на оплату (далі – **ЄНО**) застосовується у цивільних і комерційних справах, де відсутній спір. Однак ключова відмінність цих процедур полягає в тому, що ЄВН передуює судовий розгляд справи, тобто сертифікат ЄВН отримують уже після того, як суд винесе певне рішення, затвердить мирову угоду, визнає автентичний інструмент. А процедура отримання ЄНО не вимагає судового розгляду, є більш стандартизована і здійснюється шляхом заповнення передбачених Регламентом 1896/2006 форм і направлення їх до компетентного суду.

Так, позивач, який заповнив зазначену форму згідно з усіма вимогами, тобто надав усі необхідні відомості щодо осіб позивача і відповідача, щодо суті справи і фактів та обставин, які їх підтверджують, а також вказав суму своєї грошової вимоги, отримує ЄНО. Суд при цьому не здійснює розгляд наданих відомостей і не перевіряє докази, а лише обмежується перевіркою того, чи правильно заповнена форма. Після видачі ЄНО відповідач має 30 днів для подання заперечення. Якщо заперечення не надійшло, суд видає довідку про набрання чинності ЄНО.

Подібно як ЄВН, ЄНО можна отримати за таких умов:

- Предметом справи є виплата конкретної грошової суми, строк якої настав,
- Щодо предмету справи відсутній спір,
- Предмет справи є цивільним чи комерційним,
- Предмет справи не стосується спорів щодо виплати доходів, мита чи адміністративних спорів, а також відповідальності держави за дії чи бездіяльність органів державної влади (публічне право)
- Предмет справи не стосується прав на майно, похідних від шлюбу, спадку чи правонаступництва,
- Предмет справи не стосується банкрутства, чи ліквідації неплатоспроможних компаній чи інших юридичних осіб, юридичних утворень та аналогічних процедур,
- Предмет справи не стосується соціального забезпечення,
- Предмет справи не стосується недоговірних зобов'язань, крім випадків, коли такі зобов'язання були предметом угоди сторін, або було визнання боргу, і крім випадків, коли такі зобов'язання впливають із визнаного боргу, що виник із спільної власності на майно (ст. 2 Регламенту 1896/2006).

Отже, ЄНО, який набрав чинності, може бути направлений до виконання у будь-якій країні ЄС (крім Данії). При цьому процедура визнання такого виконавчого документу не вимагається.

Позивач, який бажає здійснити примусове виконання ЄНО, направляє його разом із перекладом (за необхідності) до відповідного органу у країні виконання. У виконанні ЄНО може бути відмовлено у виключному випадку, коли він суперечить судовому рішенню, винесеному раніше з того самого предмету і між тими самими сторонами [С. 28, 7].

Європейська процедура щодо малих позовів (European Small Claims Procedure)

Згідно із вказаною процедурою, що заснована Регламентом № 861/2007 про Європейську процедуру щодо малих позовів [8], передбачено спрощений спосіб вирішення транскордонних справ на суму, що не перебільшує 5000 євро, не враховуючи проценти, витрати та інші нарахування. Суть процедури полягає в тому, що позивач може взяти участь у судовому процесі шляхом заповнення стандартних форм і надсилання їх до компетентного суду. Судовий процес в такому випадку здійснюється, як правило, повністю у письмовій формі без усних слухань. При цьому, сучасні засоби дистанційної комунікації, як, наприклад, електронне листування, вважаються рівнозначними поштової кореспонденції. А у виняткових випадках, коли відбуваються усні слухання, їх можна проводити за допомогою засобів відеозв'язку, приміром Skype.

Європейська процедура щодо малих позовів може застосовуватись для вирішення цивільних та комерційних справ. Прямо передбачено випадки, коли вказана процедура не застосовується:

- Справи щодо стягнення доходів, мит та інші адміністративні справи, а також справи щодо відповідальності держави за дії чи бездіяльність органів державної влади (публічне право),
- Справи щодо статусу чи правоздатності фізичних осіб,
- Справи щодо прав на майно, що походять зі шлюбних відносин чи відносин, які за законом, мають наслідки подібні до шлюбу,
- Справи щодо обов'язків по утриманню, похідних від сімейних відносин, батьківства, шлюбу чи спорідненості,
- Справи щодо спадкування та правонаступництва, включаючи справи щодо обов'язків з утримання, які виникають внаслідок смерті,
- Справи щодо банкрутства, чи ліквідації неплатоспроможних компаній чи інших юридичних осіб, юридичних утворень та аналогічні процедури,
- Справи щодо соціального забезпечення,
- Справи щодо арбітражу,
- Справи щодо трудового законодавства,
- Справи щодо прав користування нерухомим майном, крім грошових позовів,
- Справи щодо порушення прав приватності, а також прав, які стосуються особистості, включаючи справи щодо наклепів (ст. 2 Регламенту 861/2007).

За результатами розгляду, суд виносить рішення, яке можна виконувати в будь-якій країні ЄС (крім Данії) без застосування процедури визнання. Для цього необхідно отримати відповідний сертифікат про винесення рішення згідно з Європейською процедурою щодо малих позовів, яке разом з перекладом і копією судового рішення направити у компетентний суд у країні виконання.

Передбачено виключні випадки відмови у виконанні такого рішення. Зокрема, у виконанні рішення відмовляють, якщо йому суперечить чинне судове рішення, винесене раніше, з того самого предмету і між тими ж сторонами. При цьому, за жодних обставин рішення, винесене за процедурою щодо малих позовів, не може переглядатись по суті у країні виконання (ст. 22 Регламенту № 861/2007).

Виконання рішень згідно з Регламентом Брюссель I (змінений) (Brussels I Regulation (recast))

Регламент № 1215/2012 Європейського Парламенту та Ради від 12.12.2012 про юрисдикцію та визнання і виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах (далі – **Регламент Брюссель I (змінений)**) регулює, серед іншого, відносини щодо визнання і виконання судових рішень у транскордонних справах [9]. Так, згідно із вказаним Регламентом для виконання чинного

рішення у одній з країн ЄС необхідно звернутись безпосередньо до органів примусового виконання у тій країні ЄС, де боржник має активи. При цьому скасовується процедура екзекватури, тобто для визнання іноземного судового рішення вже не потрібно отримувати декларацію на виконання, яка вимагалась згідно із попередньою редакцією Регламенту Брюссель I.

Регламент Брюссель I (змінений) застосовується починаючи з 10.01.2015 і поширює свою дію на усі 28 країн-членів ЄС.

Подібно, як вищезгадані інструменти приведення до виконання судового рішення, Регламент Брюссель I (змінений) застосовується до цивільних і комерційних справ, і не застосовується щодо справ, які належать до сфери адміністративного права. Так само, Регламент Брюссель I (змінений) не регулює питань юрисдикції і виконання у справах щодо:

- статусу фізичних осіб та їх правоздатності, прав на майно, що походять зі шлюбних відносин чи відносин, які за своїми наслідками є аналогічними до шлюбу,
- банкрутства, ліквідації неплатоспроможних компаній,
- соціального забезпечення,
- арбітражу,
- обов'язків з утримання, які походять із сімейних відносин, батьківства, шлюбу чи спорідненості,
- спадкування, правонаступництва, включаючи обов'язків з утримання, які виникають внаслідок смерті (ст. 1 Регламенту).

Під дію Регламенту Брюссель I (змінений) підпадає виконання більшості судових рішень у транскордонних справах. Новий Регламент, як зазначають європейські юристи, загалом відображає ті ж підходи, що існували за попереднім режимом, однак, деякі суттєві зміни все ж внесено, зокрема, щодо:

- правил про юрисдикцією за угодою сторін, які тепер не вимагають, щоб принаймні одна із сторін мала свій доміциль в країні ЄС, аби угода сторін про юрисдикцію визнавалась в країнах ЄС. Цікаво, що за новим Регламентом сторони без прив'язки до свого доміцилю можуть укласти угоду про юрисдикцію, яким визначити суд країни ЄС компетентним вирішувати спори, і при цьому така угода повинна визнаватись усіма судами країн ЄС. Це особливо актуально для українських компаній, які ведуть діяльність на території ЄС, і при цьому не мають там доміцилю, в контексті майбутнього виконання таких судових рішень;
- паралельних судових позовів, коли всупереч угоді сторін ініціюється судовий процес в іншому суді, чим відтягується розгляд справи належним судом;
- паралельних судових позовів, коли суд третьої держави (не член ЄС) розглядає справу згідно з угодою сторін, і водночас ініціюється судовий процес у суді країни-члена ЄС;
- обсягу справ, пов'язаних з арбітражем, які не підпадають під регулювання Регламенту;
- процедури визнання і виконання судових рішень в межах ЄС [с. 1–2, 10].

Особливий інтерес викликають зміни, пов'язані із визнанням і виконанням судових рішень в межах ЄС. Так, за попереднім порядком, для того, аби виконати рішення суду однієї країни ЄС в іншій країні ЄС вимагалось отримання декларації про виконання у країні, де передбачалось виконання. Тепер ця процедура скасовується, тобто усувається повністю екзекватура, а натомість, суд, який виніс рішення у справі, видає до рішення сертифікат стандартної форми. Стягувач може звертатись безпосередньо до органів примусового виконання, надавши їм копію судового рішення, сертифікат та, за необхідності, переклад.

Згідно із ст. 45 Регламенту Брюссель I (змінений) у визнанні судового рішення може бути відмовлено за заявою відповідача виключно у таких випадках, якщо:

- визнання рішення грубо суперечить публічному порядку у країні виконання;
- винесено заочне судове рішення, і при цьому відповідачу не повідомлено належним чином про ініціювання судового процесу у розумний строк і у спосіб, який би дав можливість

відповідачу підготуватись до захисту, крім випадків, коли відповідач не оскаржив рішення, якщо він мав таку можливість;

– судове рішення суперечить іншому судовому рішенню у справі між тими самими сторонами, винесеному у країні виконання;

– судове рішення суперечить іншому судовому рішенню, винесеному раніше у іншій державі-члені ЄС чи третій державі щодо того самого предмету спору і між тими самими сторонами, за умови, що рішення, яке було винесене раніше, відповідає вимогам, необхідним для його визнання у країні виконання;

– судове рішення суперечить: а) вимогам Секцій 3, 4, 5 Розділу II, у справах, де власник страхового полісу, застрахований, бенефіціар страхового договору, застрахована сторона, споживач чи працівник виступали як відповідач², б) вимогам Секції 6 Розділу II³.

Незважаючи на те, що процедура виконання іноземного судового рішення визначається національним законодавством країни виконання, Регламентом заборонено відмовляти у виконанні з підстав, інших, ніж зазначені вище (ст. 41 Регламенту).

Також за жодних обставин, суд у країні виконання не може переглядати справу по суті (ст. 52 Регламенту).

Зазначені вище нормативні акти стосуються визнання і виконання іноземних судових рішень у цивільних і комерційних справах. І як вказано, окремі категорії справ не підпадають під їх регулювання. Зокрема, окреме регулювання передбачено для справ щодо шлюбних відносин та батьківської відповідальності (Регламент № 2201/2003 від 27.11.2003 щодо юрисдикції та визнання і виконання судових рішень у справах щодо шлюбних відносин та батьківської відповідальності [11]). Що стосується визнання і виконання судових рішень у справах про банкрутство, то існує Регламент № 1346/2000 щодо процедур із неплатоспроможності [12]. Інші категорії справ здебільшого не врегульовані на рівні законодавства ЄС і відповідно застосовується національне законодавство країни-члена ЄС.

Проаналізувавши інструменти виконання судових рішень за законодавством ЄС, можна дійти висновку, що дедалі простішим являється процес виконання іноземних судових рішень у рамках ЄС. Скасування будь-яких процедур визнання і натомість запровадження стандартизованих форм документообігу сприяють суттєво якіснішому доступу до правосуддя. Зокрема, усунуто такі перешкоди для стягувача, як значні витрати на процедуру визнання в іноземній державі (особливо, коли сума стягнення становить менше 5000 євро), витрати на обов'язкове представництво в іноземному суді (витрати на юристів), витрати на комунікацію із судом (поштова кореспонденція, особиста участь в судових засіданнях і т. ін.). Крім того, у згаданих інструментах виконання судових рішень регулюється питання часових рамок здійснення відповідних процедур, що також сприяє пришвидшенню приведення до виконання судового рішення.

Із вищевикладеного випливає, що нормативні акти ЄС щодо визнання і виконання іноземних судових рішень становлять такий тип регулювання, який можна охарактеризувати як проміжний між національним правовим регулюванням і міжнародним. З одного боку, нормативні акти ЄС дедалі більше зближують сутність і значення іноземних судових рішень і національних, а саме: скасовано процедуру екзекватури іноземного судового рішення, максимально обмежено коло підстав для невизнання, передбачено однакову процедуру виконання як для іноземних, так і для національних судових рішень.

Проте, з іншого боку, порівняно із національним судовим рішенням, іноземне судове рішення все ж можна оскаржити з додаткових підстав, як, наприклад, у зв'язку із порушенням публічного

² У цьому випадку йдеться про порушення правил юрисдикції, визначених Регламентом, у справах, що стосуються страхування, споживчих та трудових договорів.

³ У цьому випадку йдеться про порушення правил виключної юрисдикції, визначених Регламентом.

порядку. А це, своєю чергою, становить додаткову ланку у доступі до правосуддя, що часом може не тільки затягнути виконання судового рішення, а й цілком його припинити.

Висновки. Як виявлено в ході дослідження, за законодавством ЄС запроваджено більш ліберальний режим виконання іноземних судових рішень порівняно з раніше існуючим режимом. Крім того, передбачено окреме спрощене стандартизоване провадження для справ, де відсутній спір, і у справах з малою сумою позову. Правовий режим визнання і виконання іноземних судових рішень у ЄС можна оцінити як найбільш сприятливий порівняно з іншими подібними міжнародними інструментами.

1. Кіселичник В. Регламент Ради ЄС щодо юрисдикції, визнання і виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах (у контексті гармонізації приватного права ЄС) / В. Кіселичник, О. Ківець // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 2. – С. 5–10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnari_2014_2_3. 2. Цірат Г. А. Особливості регулювання процедур визнання та виконання судових рішень в Європейському Союзі / Г. А. Цірат // Європейські перспективи. – 2012. – № 4(2). – С. 195–200. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evre_2012_4\(2\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evre_2012_4(2)_37). 3. Визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах в Європейському Союзі [Текст] : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 / Козелецька Марина Олексіївна ; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. – Київ, 2015. – 18 с. 4. Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A133190>. 5. Practice Guide for the Application of the Regulation on the European Enforcement Order [Електронний ресурс] // European Commission. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://e-justice.europa.eu/content_european_enforcement_order-54-en.do. 6. Regulation (EC) No 1896/2006 creating a European order for payment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1896>. 7. Practice Guide for the application of the Regulation on the European Order for Payment [Електронний ресурс] // European Commission. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: https://e-justice.europa.eu/content_order_for_payment_procedures-41-en.do. 8. Regulation (EC) No. 861/2007 establishing a European Small Claims Procedure [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32007R0861>. 9. Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32012R1215//> 10. The Recast Brussels Regulation: What It Means For Commercial Parties [Електронний ресурс] // Arthur Cox. Litigation and Dispute Resolution.. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.arthurcox.com/wp-content/uploads/2015/02/Arthur-Cox-The-Recast-Brussels-Regulation-What-It-Means-For-Commercial-Parties-Feb-2015.pdf>. 11. Council Regulation (EC) No 2201/2003 of 27 November 2003 concerning jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and the matters of parental responsibility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32003R2201>. 12. Council Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32000R1346>.

REFERENCES

1. Kiselychnyk V. Rehlament Rady YeS shchodo yurysdyktsiyi, vyznannya i vykonannya sudovykh rishen' u tsyvil'nykh ta komertsyynykh spravakh (u konteksti harmonizatsiyi pryvatnoho prava YeS). Visnyk Natsional'noyi akademiyi prokuratury Ukrayiny. [Council Regulation (EU) on jurisdiction and the

recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (in the context of harmonization of EU private law)]. 2014. – No 2. – pp. 5–10. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2014_2_3.

2. Tsirat H. Osoblyvosti rehulyuvannya protsedur vyznannya ta vykonannya sudovykh rishen' v Yevropeys'komu Soyuzi. Yevropeys'ki perspektyvy. [Peculiarities of regulation of the procedures for recognition and enforcement of judgments in the European Union]. 2012. No 4(2). pp. 195-200. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2012_4\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2012_4(2)__37).

3. Kozelets'ka M. Vyznannya ta vykonannya sudovykh rishen' u tsyvil'nykh ta komertsyynykh spravakh v Yevropeys'komu Soyuzi [Tekst]: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk : 12.00.03; Hen. prokuratura Ukrayiny, Nats. akad. prokuratury Ukrayiny. [Recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters in the European Union]. Kyiv, 2015. – 18 p.

4. Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A133190>.

5. Practice Guide for the Application of the Regulation on the European Enforcement Order // European Commission. – 2008. – Available at: https://e-justice.europa.eu/content_european_enforcement_order-54-en.do.

6. Regulation (EC) No 1896/2006 creating a European order for payment. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1896>.

7. Practice Guide for the application of the Regulation on the European Order for Payment // European Commission. – 2011. – Available at: https://e-justice.europa.eu/content_order_for_payment_procedures-41-en.do.

8. Regulation (EC) No 861/2007 establishing a European Small Claims Procedure . – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32007R0861>.

9. Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32012R1215//>

10. The Recast Brussels Regulation: What It Means For Commercial Parties // Arthur Cox. Litigation and Dispute Resolution.. – 2015. – Available at: <http://www.arthurcox.com/wp-content/uploads/2015/02/Arthur-Cox-The-Recast-Brussels-Regulation-What-It-Means-For-Commercial-Parties-Feb-2015.pdf>.

11. Council Regulation (EC) No 2201/2003 of 27 November 2003 concerning jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and the matters of parental responsibility. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32003R2201>.

12. Council Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32000R1346>.